

News

Kybernetika, Vol. 28 (1992), No. 2, 168

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/125776>

Terms of use:

© Institute of Information Theory and Automation AS CR, 1992

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library*
<http://project.dml.cz>

Člen korespondent ČSAV Antonín Špaček

Dne 11. října 1991 uplynulo 80 let od narození a dne 24. října již 30 let od úmrtí člena korespondenta ČSAV Antonína Špačka, významného vědeckého pracovníka a pedagoga v matematické statistice, teorii pravděpodobnosti a kybernetice. A. Špaček studoval matematiku na přírodovědecké fakultě Karlovy university v Praze, kde také obhájil v r. 1946 disertační práci z funkcionální analýzy. Od roku 1946 do r. 1955 pracoval A. Špaček ve výzkumu radiotechnického a elektronického průmyslu. V r. 1955 přechází do Ústavu radiotechniky a elektroniky ČSAV a v r. 1959 se skupina, kterou vytvořil a vedl, stává jednou ze zakládajících skupin Ústavu teorie informace a automatizace ČSAV. Zaměstnání v průmyslovém výzkumu ovlivnilo jeho vědeckou činnost. Z počátku řešil několik konkrétních a náročných úkolů a podílel se i na jejich realizaci. Brzy se mu však studium technické problematiky stává inspirací k rozvoji a hledání nových cest matematického poznání. A. Špaček měl totiž vzácné nadání jak pro aplikovanou matematiku, tak pro přesné myšlení a dokazování v tzv. "čisté" matematice. (Mimoходом Špaček sám takové dělení matematiky neuznával.) Jak bylo uvedeno na začátku, hlavní oblastí jeho zájmu byla matematická statistika, teorie pravděpodobnosti a kybernetika. V těchto oblastech byla však šířka jeho vědeckého záberu a činnosti velká a v této krátké vzpomínce ji nelze celou ani zběžně popsat. Chtěl bych se alespoň krátce zmínit o jeho práci o regulárních vlastnostech náhodných transformací. Metoda, kterou Špaček v této práci použil, se totiž ukázala velmi plodnou a užitečnou při pravděpodobnostním zobecnění funkcionální analýzy, geometrie a logiky. A. Špaček pochopil už v prvních počátcích hloubku a plodnost myšlenek N. Wienera a Cl. Shannona o kybernetice a teorii informace a dokázal je samostatně rozvíjet a přinést do nich vlastní myšlenky a podněty. Některé z jeho ideí, např. souvislosti teorie informace a statistického rozhodování, pravděpodobnostní přístup k otázkám automatického řízení, rozvoj metod řešení obecných pravděpodobnostních problémů aj., předběhly značně dobu, o čemž svědčí, že jsou ještě dnes živé a předmětem zkoumání. Jak jsem se již zmínil, oblast Špačkova zájmu, jeho ideí a podnětů byla velká; větší, než mohl obsáhnout jediný člověk a on je nezištně sděloval a rozdával každému, kdo měl zájem a chuť vědecky pracovat. Byl přesvědčen, že ve vědě jsou nezbytné mezinárodní kontakty a o jejich realizaci vždy usiloval. V r. 1956 dal podnět k uspořádání mezinárodní I. pražské konference o teorii informace. Tradice těchto konferencí, pravidelně opakovaných, trvá až do současné doby.

Závěrem bych chtěl říci, že Špaček byl osobností nejen vědeckou, ale i lidskou. V myslí jeho přátel a spolupracovníků zůstává vzpomínka na nezištného, neokázalého a skromného člověka, skutečně oddaného vědě, ale vždy přátelského a s lidským pochopením pro každého.

Čest jeho památce.

Otakar Šeřl